

Mötesanteckning Hjälpmedelsforum, socialtjänst 2025-11-25

Mötet hölls på Hotell Eggers i Göteborg, kl.09:00-14:45

1. Inledning och syfte med mötet

Kim Engwall, samordnare för hjälpmedel inom socialtjänst i samverkansfunktionen för hjälpmedel inleder med att hälsa alla välkomna till Hjälpmedelsforum, Socialtjänst och presentera sig. Linda Augustsson, i samverkansfunktionen för hjälpmedel och Almir Avdic, processledare på Hjälpmedelscentralen presenterar sig. Därefter följer en kort presentation av alla i mötet, 24 personer deltar. I rummet finns bland annat personer med roller som utvecklingsledare, IT-stöd, verksamhetschef, socialt ansvarig samordnare, digitaliseringsansvarig, kvalitetschef, specialistundersköterska inom välfärdsteknik och enhetschef för hemtjänst.

Syftet med Hjälpmedelsforum, Socialtjänst är att skapa möjligheter till informations-spridning, dialog och erfarenhetsutbyte kring arbetet med att bygga upp ett samarbete kring digitala hjälpmedel inom socialtjänst. Det är även en möjlighet att knyta kontakter med andra kommuner i länet med liknande situation och utmaningar.

2. Stöd och organisation

a) Checklista för nya enheter inom hjälpmedelssamarbetet

Checklistan för nya enheter inom hjälpmedelssamarbetet reviderades efter förra hjälpmedelsforum. Information om SITHS-kort och hur man initierar uppstart via formuläret på HMC:S webbsida för utbildning har tillkommit. Checklistan gäller nya enheter både inom socialtjänst och hälso- och sjukvård och finns på sidan för [erfarenhetsutbyte och stödmaterial kring hjälpmedel](#). Kim visar på webbsidan under Hjälpmedel i Västra Götaland.

En fråga från Hjälpmedelsforum: Får kommunen upphandla hjälpmedel från annan leverantör när kommunen sagt ja till att delta i Västra Götalandsregionens upphandling? Från avtalet: *kommunen ska i möjligaste mån avstå från att genomföra nya egna upphandlingar på områden som upphandlats inom det gemensamma sortimentet och där Kommunen är en avropande part och samråda med Västra Götalandsregionen när det gäller behov av närliggande produkter där avtalssituationen kan vara mer svårbedömd.* Tolkningen är att om de hjälpmedel som upphandlats inte täcker kommunens behov så är det möjligt att upphandla från annan leverantör, annars inte.

Kim visar var man hittar listan över vilka upphandlingar kommunerna sagt att de ska delta i. [Avtal för försörjning av personliga digitala hjälpmedel inom socialtjänst](#).

Två enkäter skickas ut inför upphandling var av den sista innehåller ställningstagande till att delta på upphandlingen. Enkäterna skickas ut till funktionsbrevlådor med kopia till hjälpmedelsforum. Det går även ut en kopia för kännedom via VästKom och kommunalförbunden.

Det vanligaste är att avtalstiden är 2+2 år. Det pågår dialog med SKR och Adda för att omvärldsbevaka vad som händer nationellt. I samband med upphandling tittar koncerninköp på vilka befintliga avtals som finns både inom Västra Götalandsregionen och nationellt.

Medskick från Hjälpmiddelsforum:

- Det är viktigt att det är tydligt vilka som får mejlen som för kännedom, framför allt de som skickas via VästKom och kommunalförbunden. Det blir lätt rörigt när mejl kommer från olika håll till kommunen.
- Bra om mejlen skickas från samverkansfunktionens funktionsbrevlåda.
- Bra om avtalsperioden framgår i dokumentet över kommunernas svar på upphandling.

Fråga från Hjälpmiddelsforum: Om man sagt nej till att delta i upphandlingen men vill ändra sig, är det möjligt? Jurist undersöker den möjligheten och på mötet uttrycktes en försiktig optimism kring detta men dagen efter mötet inkom följande återkoppling från juristen:

Enligt upphandlingsmyndigheten ska de ramavtal som har upphandlats av en inköpscentral (vilket HMC är för hjälpmedel inom socialtjänst) endast användas av de upphandlande myndigheter som antingen har angivits i anbudsinfordran för ramavtalet eller i inbjudan för att bekräfta intresse. Det innebär att de upphandlande myndigheter som vill tilldela kontrakt från ett ramavtal på något sätt måste vara identifierade i inköpscentralens ramavtalsupphandling.

Kravet på tydlig identifiering innebär alltså att det inte är möjligt för upphandlande myndigheter att ansluta sig till och börja använda ett ramavtal som redan har ingåtts av en inköpscentral.

b) Exempel från kommuner som använt checklistan

Rebecka Sandberg presenterar erfarenheter från Stenungsunds kommun där de utgått från checklistan i sitt arbete med att ta fram rutiner och arbetssätt.

I kommunen är det staben som håller ihop arbetet. Bland annat har de tagit fram:

- en intern webbsida där information om digitala hjälpmedel samlas.
- interna utbildningar för ansvarig för behovsbedömning av hjälpmedel och för ansvarig för beställning.
- en lokal rutin och checklista.

Rutinen kommer publiceras på webbsidan för erfarenhetsutbyte inom kort.

Dialoger runt borden om erfarenheter från att använda checklistan. De flesta känner till checklistan och flera har använt sig av den. Överlag fungerar den väl, ingen som saknar något på checklistan.

3. De första hjälpmedlen inom socialtjänst

a) Statistik över hjälpmedel i sortiment

Almir presenterar statistik över beställda hjälpmedel i sortiment.

Mobila trygghetslarm: ca 200, majoriteten till Lidköping och Skövde

Digital tillsyn: 30 Partille

Digitala lås: 1000 Göteborgs stad, implementering har påbörjats

Statistiken bygger på registreringar i webSesam, det är viktigt att alltid registrera hjälpmedel i webSesam för att hyreskostnader ska bli rätt, underlätta uppföljning och spårbarhet.

Fråga från Hjälpmedelsforum: Måste kommunen ha ett buffertförråd?
Det finns inga krav på buffertförråd, det går att beställa direkt till brukarens hemadress eller till en enhet. Leveranser sker en gång/vecka.

b) Inspiration från kommuner som påbörjat implementering

Lotta Edvinsson presenterar erfarenheter från Lidköpings kommun som har infört mobila trygghetslarm med goda resultat. Framgångsfaktorer har varit tydlig samordning inom välfärdsteknik, engagerade chefer, samt stöd och samarbete med SKR. Kommunen har satsat på utbildning, särskilt till biståndsenheten, och använt strukturer liknande de för personliga hjälpmedel inom hälso- och sjukvård. Ytterligare en framgång är det nätverk som bildats mellan några närliggande kommuner.

Trygghetscentralen är navet i arbetet – ansvarar för larm, gör beställningar och monterar digitala lås. Ett fåtal utsedda beställare, eget kundnummer och buffertförråd inom socialtjänst förenklar processen. Rutiner för mobila trygghetslarm fanns redan på plats, sedan 2015. Myndighet beslutar om insatsen och Trygghetscentralen verkställer.

Förankring av förändringar, juridiska/tekniska frågor, flera parallella införanden och behov av god informations spridning har varit utmanande. Likaså nyttohemtagning, där fokus är att följa upp effekter och produktivitet.

4. Koncept för kompetens för behovsbedömning och beställning av personliga hjälpmedel inom socialtjänst

a) Konceptet för behovsbedömning av hjälpmedel och beställning

Konceptet för behovsbedömning och beställning är beslutat av Ledningsrådet för hjälpmedel och beskriver vilken kompetens som behövs för ansvarig för behovsbedömning av hjälpmedel, ansvarig för beställning i IT-stödet och för chefer. Konceptet syftar till att synliggöra vilken kompetens som olika roller kan behöva för att försörjningen av hjälpmedel ska vara så jämlik och säker som möjligt. Sedan föregående möte har mindre revideringar gjorts.

b) Revidering av webbutbildning

Den läns gemensamma webbutbildningen för ansvariga för behovsbedömning av hjälpmedel håller på att revideras och Hjälpmedelsforum, socialtjänst får en förhandsvisning och ges möjlighet att komma med synpunkter och reflektioner på varje del i utbildningen. Varje representant får fylla i ett formulär (22 personer valde att göra det) och ges utrymme för synpunkter.

Sammanfattningsvis uttrycker majoriteten av representanterna att innehållet och språket är på rätt nivå men att utbildningen kan förenklas ytterligare och anpassas ännu mer till målgruppen. Här följer en sammanställning från enkäterna och den efterföljande dialogen.

Introduktion

Rätt nivå på innehåll: 19 Ja / 2 Delvis / 1 Nej

Rätt nivå på språk: 18 Ja / 3 Delvis / 1 Nej

Exempel på synpunkter som inkom:

- Måste vara ännu enklare språk och för de som inte alls vet vad detta är.
- Behovsbedömning är för svårt ord, även koncept för kompetens.
- Förutsätter kanske att man har liten förförståelse.
- Mycket begrepp som kommer senare i handboken – skulle behöva förklaras.
- Det går ganska snabbt.

Några förslag på förbättringar:

- En begreppslista/ordlista vore bra. Gärna som går att skriva ut.
- Tänker att ni ska visa konkret hur de ska göra – allt från behovsbedömning till in i webSesam...
- Hela utbildningen känns lite ”billig”, visuellt... mer grafiskt, modernt.

Handbok

Rätt nivå på innehåll: 16 Ja / 4 Delvis / 1 Nej

Rätt nivå på språk: 17 Ja / 4 Delvis

Exempel på synpunkter som inkom

- Lite för detaljerat i processerna. Alla kommuner kanske inte gör exakt så.
- I vissa kommuner ligger det på verkställighet ... i andra på biståndshandläggare
- Svårt att följa en röd tråd när någon skrollar på en skärm – lite åksjukekänsla
- Filmerna är långa och beskriver väldigt tekniskt... svårt att bibehålla intresset.
- Begreppen gick för fort.

Några förslag på förbättringar:

- Bra med begreppslista! Vore bra att kunna skriva ut denna.
- Mer tydlig uppdelning
- Steg för steg vad som krävs för att få beställa, med länkar.
- HSL är HELT ointressant för mig och rör till det för mig.

Avtal

Rätt nivå på innehåll: 15 Ja / 5 Delvis

Rätt nivå på språk: 18 Ja / 3 Delvis

Exempel på synpunkter som inkom:

- Kanske lite svårt att förstå om man inte är så insatt.
- Är detta viktigt för behovsbedömare och chefer?
- Anpassa till de som ska göra det.
- Information om kommunen har befintliga avtal... hur gör de då?

Några förslag på förbättringar:

- Mer inslag av kortare sammanfattningar... vart man kan läsa mer.
- Gärna en visuell bild inledningsvis för att förstå samband och förutsättningar.

Samarbetsorganisation

Rätt nivå på innehåll: 13 Ja / 1 Delvis / 1 Nej

Rätt nivå på språk: 13 Ja / 1 Delvis

Exempel på synpunkter som inkom:

- Behövs denna?
- Är detta viktigt för beslutsbedömare och chefer?
- Kanske borde den här bilden ligga i början...?
- Vad står SRO för? Skriv ut hela namnet + förkortning tack.
- Kanske en länk till listan på personer som är med i hjälpmedelsforum?

Övergripande förbättringsförslag

Återkommande förbättringsförslag:

- Jag vill kunna följa ett exempel på behovsbedömning och ett för beställning.
- Förenkla begrepp och språk
- Mindre scroll och mer visuella markeringar
- Kortare filmer uppdelade i moduler
- Tydligare målgruppsanpassning
- Utskriftsbar begreppslista
- Konsekvent struktur och tydlig röd tråd

Samverkansfunktionen tackar för engagemanget och synpunkterna, vilka kommer beaktas i arbetet med den fortsatta revideringen.

5. Informationsspridning och vanliga frågor som ni får

Kim går kort igenom uppdragsbeskrivningen för Hjälpmedelsforums representanter avseende ansvar för informationsspridning och inhämtning av synpunkter.

Majoriteten av Hjälpmedelsforum skickade vidare det senaste infobrevet. Exempel på funktioner som brevet skickades till är; högre chef, fokusgrupp digitalisering inom äldreomsorg, "objektägare" och digitaliseringsombud.

Efter dialog runt borden lyfts även vikten av att sortera och adressera information till olika funktioner i den egna kommunen. Alla ska inte behöva ta del av allt.

Kim undrar även över vilka frågor som det är vanligt att Hjälpmedelsforums representanter får. Än så länge upplever de flesta i gruppen att det är få frågor, det är ofta representanterna som ställer frågor till andra. Några får frågor om "Hur har det gått med upphandling?", "Har du hört när de nya hjälpmedlen kommer finnas på plats?" och "Vem tar hand om den här frågan/besvarar mejlet?". Någon har också fått förslag på nya hjälpmedel att ta in i sortiment.

6. Förändring av arbetssätt

a) Inspirationsföreläsning av SKR om implementering av nya digitala arbetssätt

Eva Sahlén och Lena Dahlberg från SKR deltar via länk och informerar om förändringsarbete. De arbetar båda på *Kompetenscenter välfärdsteknik* som har funnits sedan 2020 och har finansiering till och med 2026. Syftet med kompetenscenter välfärdsteknik är att stödja kommuner att införa digitala lösningar inom omsorg om äldre personer och personer med funktionsnedsättningar.

Kompetenscenter har hittills stöttat 27 kommuner i sitt införande av välfärdsteknik, där ibland Lidköping och Gullspång. De flesta av dessa har infört digital nattillsyn och digitala inköp men även andra produkter till exempel läkemedelsautomat. Ett konstaterande är att andelen brukare som får del av välfärdstekniken är betydligt lägre jämfört med hur många hjälpmedel som kommunerna har tillgång till. Det visar på att det är svårare att få upp volymen än att köpa in produkter. Orsaken är att det krävs förändrade arbetssätt, ett omfattande omställningsarbete. I omställningen lyfter Eva och Lena fram ledningsansvaret som en viktig del för att på riktigt kunna arbeta med "digitalt först" och lyckas med förändringen.

Kompetenscenter erbjuder både utbildning, coachning och mallar för förändringsledning. De beskriver förändringsprocessen med fem steg. Där steg 3 och 4 sker i nära samverkan och utgör den största delen av arbetet.

1. Prioritera välfärdsteknik
2. Arbeta med nyttokalkyl
3. Ändra arbetssätt
4. Realisera och följ upp framtagna nyttor
5. Förvalta teknik och arbetssätt

Vinsten med att införa välfärdsteknik är inte främst ekonomisk utan mervärdeskapande arbetsuppgifter. Ett sätt att omvandla till exempel restid till tid för andra arbetsuppgifter.

För att klara en förändring krävs:

- Vision eller målsättning
- Motivation (vi gör förändringen därför att...)
- Kompetens
- Resurser (personal, pengar och tid)
- Planering

Om en av dessa delar saknas så begränsar det framgången i förändringsarbetet.

Gullspång och Lidköping upplever samarbetet med kompetenscenter välfärdsteknik som mycket positivt där de fått stöttning steg för steg. Lidköping beskriver att de initialt fått ca en timmes coachning/vecka, som sedan glesats ut. Gullspång lyfter fram att bra mallar underlättar arbetet.

7. Information från hjälpmedelscentralen

a) Samverkan med leverantörer Hantering av personliga hjälpmedel som köp- och hyresprodukt

Vid beställning av hjälpmedel inom socialtjänstens område finns två spår i webSesam; ett för hyreshjälpmedel som beställs till brukaren och ett för köphjälpmedel (i nuläget enbart digitala lås) som beställs till enhet. Skillnaden blir att köphjälpmedel ägs av kommunen, kommunen ansvarar själv för eventuellt eget lager, ingen rekonditionering från hjälpmedelscentralen.

Grundutrustning som ska användas av flera brukare beställs alltid till enhet.

b) Buffertförråd

Det går att ha samma buffertförråd för hjälpmedel inom socialtjänst och hälso- och sjukvård, det väljer kommunen själv. Uttag från buffertförråd registreras i webSesam på brukare, helst i direkt anslutning till att hjälpmedlet hämtas från buffertförrådet. Det går inte att använda hjälpmedel från buffertförråd som grundutrustning. Det är

också fel att använda produkter som finns i buffertförrådet till utbildning, risken är att det står många hjälpmedel i buffertförråd som inte används vilket på sikt driver upp kostnaden för hjälpmedel. Hjälpmedelsforum konstaterar att hantering av hjälpmedel, inklusive buffertförråd är något nytt inom socialtjänsten och det är viktigt att HMC stöttar kommunerna i detta. HMC har interna dialoger om hur de ska kunna erbjuda bra stöd inom socialtjänstens område. Buffertkoordinator på HMC behöver ha en nära dialog med kommunens ansvariga för buffertförråd.

När det gäller utbildning för specifika hjälpmedel skiljer sig HMC:s uppdrag åt mellan socialtjänst och hälso- och sjukvård. Inom hälso- och sjukvård ansvarar HMC för majoriteten av alla utbildningar men inom socialtjänst så ligger det ett större ansvar hos leverantörerna, enligt avtal. Detta beror på att denna typ av hjälpmedel hanteras tillsammans med ett leverantörsägt datasystem där leverantörerna, än så länge, är bäst lämpade att ansvara för utbildningen.

c) Grundutrustning

Grundutrustning är hjälpmedel som används av flera brukare och beställs till enhet, inte till person. Grundutrustning ska inte hämtas ut från ett buffertförråd. Hjälpmedelsforum konstaterar att det kan vara svårt att lägga arbetsorder på grundutrustning som finns hos en brukare inom hemtjänst (som arbetstekniskt hjälpmedel) då hjälpmedlen inte står med på den enskildes hjälpmedelslista.

d) Rapporter över befintliga kundnummer

Vissa kommuner har uttryckt önskemål om att se över sina kundnummer hos HMC. Det går att få ut en rapport över aktiva kundnummer genom att mejla Almir, almir.avdic@vgregion.se. Om kundnummer ska avslutas är det viktigt att inga hjälpmedel, som fortfarande används, är knutna till det numret.

Fråga från Hjälpmedelsforum: Finns det krav på ett särskilt kundnummer för socialtjänstens område eller går det att använda ett befintligt som finns inom hälso- och sjukvård? Något krav finns inte men rekommendationen är att använda olika för att underlätta uppföljning och fakturering. Detta kan förtydligas i checklistan. Går det att beställa kundnummer i förväg? Ja, det gör det.

8. Utvärdering av dagens möte

Citat från några representanter som flera instämde i:

- Bra, så nöjd med mötet.
- Vet mycket mer nu än innan jag kom hit.

Fråga från Hjälpmedelsforum: görs risk- och sårbarhetsanalyser i samband med upphandling, kan dessa gå ut till kommunerna så att alla kan inkomma med sina behov utifrån dessa? Ja, det görs och dessa förbättras för varje upphandling som görs. I de senaste upphandlingarna har kravspecifikationen skickats ut innan annonsering för kommunerna att ta del av och lämna synpunkter på. Det är viktigt att beskriva respektive kommuns behov så tydligt som möjligt i de enkäter som skickas ut.

Fråga från Hjälpmedelsforum: Ställs krav gällande inloggningsfaktorer i samband med upphandling? Ja, det görs men här har kommunerna olika önskemål och behov. Det pågår ett arbete med informationssäkerhet och informationsklassning inom projektet för den länsgemensamma tekniska plattformen. Resultatet av det arbetet kommer förhoppningsvis även kunna användas vid upphandling av andra digitala produkter.

9. Nästa möte

Presentationen och mötesanteckningar från dagens möte publiceras en vecka efter mötet på [Hjälpmedelsforum, socialtjänsts webbsida](#). Nästa informationsbrev kommer i december.

Nästa möte blir 19 maj i Göteborg. Inbjudan skickas ut en månad innan mötet och uppdateras med dagordning ca två veckor innan mötet.

Kim, Almir och Linda tackar för dagens möte och hälsar alla välkomna till nästa möte!